

KURYER LITEWSKI.

w Wilnie we Szrodę dnia 30 Września r. s. 1851 Roku.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

Sankt-Petersburg dnia 19 Września.

Cesarz JEGOMOŚĆ przez n a y w y ż s z e dyplomata z dnia 11 Września, n a y ł a s k a w i e y m i a n o w a ł r a c z y ł K a w a l e r a m i O r d e r u S. A n d r z e j a, D o w ó d z c ę 1 g o K o r p u s u P i e c h o t y, J e n e r a ł - A d j u t a n t a, J e n e r a ł a K a w a l e r y i, H r a b i e g o P a h l e n a, i J e n e r a ł A d j u t a n t a, J e n e r a ł a P i e c h o t y, H r a b i e g o T o l l a. (R. I.)

— W n a y w y ż s z y m u k a z i e J. C. M. d o R z ą d z ą c e g o S e n a t u w y r a ż o n o: „ D n i a 15 W r z e ś n i a. N a z n a c z y w s z y J e n e r a ł a - A d j u t a n t a N a s z e g o, J e n e r a ł a P i e c h o t y, B a r o n a R o z e n a, D o w ó d z c ę O d d z i e l n e g o K o r p u s u K a u k a z k i e g o, n a y m i ł o ś c i w i e y R o z k a z u j e m y m u b y d ź G ł ó w n o - Z a r ą d z a j ą c y m c z ę ś c i ą c y w i l n ą i s p r a w a m i p o g r a n i c z n e m i w G r u z y i, O b w o d z i e O r m i a ŋ s k i m, i w g u b e r n i i A s t r a c h a ŋ s k i e y i O b w o d z i e K a u k a z k i m. ”

— P r z e z n a y w y ż s z e u k a z y J. C. M. d o R z ą d z ą c e g o S e n a t u: D. 8 W r z e ś. r a d c y h o n o r o w i, p o c z t m i s t r z e p o w i a t o w i: k o w e l s k i J u r e z e n k o i s k w i r s k i P a s z c z e n k o, z k t ó r y c h p i e r w s z y p o m a g a ł d o o b r o n y m i a s t a K o w l a, w c z a s i e n a p a d u h u n t o w n i k ó w; a d r u g i p r z e z o b r a n e s r ó d k i z a p o b i e g ł z u p e ł n i e p o k u s z e n i u s i ę i c h n a m i a s t o S k w i r, w n a g r o d ę z a t o i z a d ł u g i e z g o r l i w o ś c i ą s ł u ż e n i e w r a n g a c h t e r a ŋ n i e j s z y c h, n a y ł a s k a w i e y m i a n o w a n i a s e s e r a m i k o l l e g i a l n y m i. (G. S.)

— P r z e z N a y w y ż s z y u k a z d o K a p i t u ł y o r d e r ó w, z d n i a 21 S i e r p n i a, m i a n o w a n i k a w a l e r a m i o r d e r u 6. W ł o d z i m i e r z a 4 k l a s. z a g o r l i w ą s ł u ż b ę: D y w i z y j n y d o k t o r 2 e y d y w i z y j g r e n a d y e r ó w R a d c a d w o r n S o k o ł o w s k i; p ó ł k u P o d o l s k i e g o k i r y s y e r ó w G w a r d y i S z t a b - l e k a r z e K o l l e g i a l n i a s s e s o r o w i e: C h o d o r o w s k i i M a z u r k i e w i c z; p ó ł k u G r o d z i e ŋ s k i e g o h u z a r ó w G w a r d y i D o k t o r m e d y c y n y B a l b i a n i, i p ó ł k u L i t e w s k i e g o g w a r d y i S z t a b - l e k a r z M o g i ł a ŋ s k i — Z d n i a 28 t. m. z a w a l e c z n o ś ć w b i t w a c h p r z e c i w p o w s t ą n c o m p o l s k i m, 6. J e r z e g o 5 k l. D o w ó d z c a c z y n o c y a r t y l e r y i J e n e r a ł - m a j o r S u c h o z a n e t 3; 6. W ł o d z i m i e r z a 3 k l. F l i g e l - a d j u t a n t J. C. M. P ó ł k o w n i k p ó ł k u h u z a r ó w g w a r d y i X ę T r u b e c k o y; 6. W ł o d z i m i e r z a 4 k l. z k o k a r d ą, F l i g e l - a d j u t a n t J. C. M. R o t m i s t r z p ó ł k u g w a r d y i X ę L i e w e n. (T. P.)

— N a y ł a s k a w i e y m i a n o w a n i k a w a l e r a m i o r d e r u S. A n n y 2 r e y k l a s s y: l e k a r z p ó ł k u w o ł y ŋ s k i e g o g w a r d y i O c z a p o w s k i, (d. 22 S i e r p.); K a n o n i k ż m u d z k i J a n G i n t y ł ł o; p r o b o s z e z k o ś c i o ł a w i t e b s k i e g o X. P a w e ł W i k e r o w i c z, d. 31 S i e r p n i a; z a g o r l i w ą s ł u ż b ę; a d. 5 W r z e ś. r a d c a h a n d ł o w y Z a c h a r o w, t e g o ŋ o r d e r u 3 c i e y k l a s s y, z a p o m o c c z y n i ą ŋ o k o ł o u r a t o w a n i a w ł a s n o ś c i s k a r b o w e y, w c z a s i e p o ż a r u, k t ó r y z n i s z c z y ł w i ę k s z ą c z ę ś ć p r z e d - m i e ś c i a k o n s t a n t y n o p o l s k i e g o P ę r a.

— C e s a r z J e g o m o ś ć, n a y w y ż e y r o z k a z a ł r a c z y ł: s e n a t o r o w i, r a d c y t a y n e m u P e r o w s k i e m u, z a s i ą d a ć w G r a n i c z n y m D e p a r t a m e n t a c i R z ą d z ą c e g o S e n a t u, z t ę m, a ż e b y o n o t y c h t y ł k o s p r a w a c h d a w a ł z d a n i e, n a k t ó r y c h s ł u c h a n i u b ę d z i e s i ę z n a y d o w a ł.

— U k a z y R z ą d z ą c e g o S e n a t u: 1) D. 11 W r z e ś. z 1 g o D e p a r t a m e n t u, o p o n o w i e n i u z o l e c e ŋ d o w s z y s t k i c h m i e y s c, a ż e b y w p r z y j ę c i u b i l e t ó w B a n k u H a n d ł o w e g o n a e w i k y ą w r ó ż n y c h z o b o w i ą z a n i a c h k o n t r a h e n t ó w z e s k a r b e m, p o s t ę p o w a n o b y ł o ś c i ś c i ł e n a o s n o w i e u k a z u 23 S t y c z n i a 1828 r o k u.

2) D. 15 W r z e ś n i e z 1 g o D e p a r t a m e n t u, o o d k r y c i u w m i a s t a c h g u b e r n i a l n y c h p r z y m o w a n i a r e k r u t ó w 97 g o n a b o r u, p r z e d n a s t a n i e m t e r m i n u, n a z n a c z o n e g o d o j e g o r o z p o c z ę c i a.

3) D. 15 W r z e ś. z 1 g o D e p a r t a m e n t u, o o b c h o d z e n i u d n i a N a r o d z i ŋ i I m i e n i n W i e l k i e g o X i ą ż ę c i a N I K O Ł A J A N I K O Ł A J E W I C Z A w s a m y m ŋ e d n i u j e g o n a r o d z e n i a, 27 L i p c a i o d a l s z.

4) D. 15 W r z e ś. z 1 g o D e p a r t a m e n t u, o n o w ę m u r ą d z e n i u s z k o ł y p r z y s z p i t a ł u o b u c h o w s k i m d o s p o s o b i e n i a f e l c z e r ó w. (G. S.)

— P r z e z n a y w y ż s z y r o z k a z d z i e n n y 15 W r z e ś. J e n e r a ł - m a j o r W a l c h o w s k i m i a n o w a n y O b e r K w a t e r m i s t r z e m O d d z i e l n e g o K o r p u s u K a u k a z k i e g o, n a m i e y s c P ó ł k o w n i k a R o k a s o w s k i e g o.

— P r z e z n a y w y ż e y, d. 10 W r z e ś. p o t w i e r d z o n ą O p i n i ą R a d y P a ŋ s t w a, r o z k a z a n o: c u d z o z i e m s k ą z ł o t ą i s r e b r n ą m o n e t ą w y p u s z c z a ć o d ą d p r z e z g r a n i c ę a z y a t y c k ą b e z p o s z l i n.

— O d s t a w n y J e n. m a j o r D y m i t r B u t u r l i n, z n a y d u j ą c y s i ę w K a r l s b a d z i e, p e n s y ą s w ą d o ż y w o t n ą, r o c z a n i e 1000 r u b ł i, p r z e z n a c z y ł k u p o m o c y f a m i l i j d o t k n i ę t y c h c h o l e r ą, d o z u p e ł n e g o u s t a n i a t e y z g u b n e y c h o r o b y. (G. S. P.)

— P r z y b y ł i d o P e t e r s b u r g a: 11 g o W r z e ś n i a, z e s t a c y i W y s t a w a, l i c z ą c y s i ę w w o y s k u J e n. - M a j o r K a z n a k o w; 12 g o, z B i a ł e g o s t o k u, l i c z ą c y s i ę w w o y s k u J e n e r a ł - M a j o r W e ł j a m i n o w 2; 13 g o, z W i l n a, J e n e r a ł A d j u t a n t C h r a p o w i e k i 1; 14 g o, z W a r s z a w y, D o w ó d z c a b r y g a d y 3 e y d y w. p i e s z e y J e n. M a j o r D o b r i s z i n 1; z N o w g o r o d u, D o w ó d z c a k o r p u s u s t r a ż y w ę w n ę t r z n e y J e n. P i e c h o t y K a p c e w i c z 1; z N a r w y, D o w ó d z c a t u t e y s z e g o o k r ę g u I ŋ ż e n i e r ó w J e n. - P o r u c z n i k T r u z s o n; z e s t. W y r y, J e n e r a ł S z t a b D o k t o r R z. R a d c a S t a n u K u c z k o w s k i; z M o s k w y, R a d c a K o l l e g i a l n y B o h o l u b o w. W y i e c h a ł i: 10 g o b. m. d o M o s k w y, M i s t r z c e r e m o n i i X ą ż ę J u s u p o w; d o S a r a t o w a, t a m e c z n y C y w i l n y G u b e r n a t o r R z. R a d c a S t a n u P e r e w e r z e w; 13 g o, d o W i t e b s k a, K u r a t o r B i a ł o r u s k i e g o n a u k o w e g o o k r ę g u, R z. R a d c a S t a n u K a r t a s z e w s k i; d o W i l n a, s ł u ż ą c y w m i n i s t e r s t w i e s k a r b u d l a s z c z ę g ó l n y c h p o l e c e ŋ R a d c a K o l l e g i a l n y K o s t i j e w s k i; d o M o s k w y, z a r ą d z a j ą c y G ł ó w n y m S z t a b e m w o y s k o s i e d l o n y c h J e n. - p i e c h o t y H r. T o ł s t o y; d o o k r ę g u o s a d k o r p u s u g r e n a d y e r ó w J e n. - a d j u t a n t K l e i n m i c h e l; d o N i k o ł a j e w a, D o w ó d z c a 2 e y b r y g a d y C z a r n o m o r s k i e y f l o t y K o n t r - a d m i r a ł S w i n k i n; 15 g o d o M o s k w y, R. R a d c a S t a n u T u r g i e n i e w.

— P o d ł u g w i a d o m o ś c i z B u k a r e s t u z d. 13 S i e r p n i a, c h o l e r a z u p e ł n i e j u ż t a m u s t ę ł a; i u s t a n o w i o n o k o r d o n p o m i ę d z y t y m m i a s t e m a o k o l i c ą, d l a z a p o b i e ż e n i a n o w e m u j e y p r z y y ś c i u. J a s s y i c a ł a M o ł d a w i a r ó w n i e s ą j u ż o d n i e y w o l n e.

— Z P a r y ż a, p o s e l s t w o R o s s y j s k i e i n i e k t ó r z y z n a y d u j ą c y s i ę w t ę m m i e ś c i e p o d d a n i R o s s y j s c y, p r z y s t ą l i n a w s p a r c i e c h o r y c h w P e t e r s b u r g u n a c h o l e r ę 11,050 fr. w t e y l i c z b i e p o s e ł R a s y j s k i H r. P o z z o d i B o r g o 6,000 fr., T a y n y R a d c a O u b r i l 1,000 fr., T a y n y R a d c a H r. L e o n P o t o c k i 2,000 fr. H r. M i e c z y s ł a w P o t o c k i 1,000 fr. i X ę A l e x a n d e r L i e w e n 100 fr.

— P r u s k a R z ą d o w a g a z e t a z a w i e r a n a s t ę p u j ą c e w i a d o m o ś c i z W a r s z a w y z d. 13 W r z e ś n i a: „ 11 b. m. (30 S i e r p n i a) o b c h o d z o n o t u u r o c z y ś c i e i m i e n i n y J. C. W. C e s a r z e w i c z a N a s t ę p c y T r o n u — 8 b. m. P r e z e s r a d y m i e y s k i e y O s i ŋ s k i w y d a ł d o m i e s z k a ŋ c ó w o d e z w ę, a ż e b y b y ł i s p o k o y n y m i o b e z p i e c z e ŋ s t w o o ś ó b i w ł a s n o ś c i s w o i c h, i t e g o ŋ d n i a o 9 z r a n a, w t o w a r z y s t w i e d e p u t a c y i r a d y m i e y s k i e y, u J e r o z o l i m s k i c h r o g s t e k, o f i a r o w a ł J. C. M. X c i u M i c h a ł o w i c h l e b i s ó ł. J. C. W. W. X i ą ż ę p r z y j ą ł i c h n a d e r ł a s k a w i e, w ś w i e t n y m o r s z a k u w j e c h a ł n a c z e ł e g w a r d y i, i s t a n ą ł w p a ł a c u N a m i e s t n i k a. F e l d m a r s z a ł e k H r. P a s k i e w i c z p r z y b y ł d o m i a s t a t e g o ŋ d n i a w i e c z o r e m i n o c o w a ł w B e l -

wederze. 8go t. m. weszły do miasta półki gwardyi: Preobrażenki, Siemienowski, Moskiewski, Strzelców i Kozaków. Wrócili też do Warszawy półki gwardyi: Litewski, Wołyński i Grodzieński, które tam dawniej stały. Półki Podolski kirysyerów, i Litewski ułanów udały się do województwa Kalskiego. Tegoż dnia gwardya zajęła też Pragę — Rz. R. Tąny *Engel*, któremu poruczone tymczasowy rząd Polską, przyjedzie tu dzisiaj, i mieszkać będzie, jak mówią, w pałacu Brühlowskim — Ję. *Krukowiecki* bawi jeszcze w Warszawie; o *Skrzyneckim* zaś niewiadomo, gdzie się teraz znajduje, lecz najpodobniejsza, iż w Galicyi, niedaleko Krakowa — Jenerał Gubernator H. *Witt* wydał rozkaz, ażeby gwardya narodowa i wszyscy inni broń mający, złożyli ją we 48 godzin w arsenał, pod wiedzę Dyrektora artylleryi Ję. brygady Bontems; nieposłusznym karani będą sądem wojennym — W czasie bitwy 7 i 8 b. m. zgorzało na Warszawskich przedmieściach domów 48. — Od kilku miesięcy niewidać już tu było żadney monety srebrney, teraz pokazuje się znowu jej wiele w obiegu." (T. P.)

Courrier de la Nouvelle Russie umieszcza następną wiadomość z Konstantynopola: „Liczba domów, które spłonęły 21 Lipca (2 Sierpnia) na Pera przechodzi 22,000. Sultan wezwał manifestem wszystkich muhamedanów do dania przytułku chrześcijanom, niemającym schronienia, i w skutek tego Turcy mieszkający na Galata, Scutari i ponad Bostorem poprzyzymowali wielu z nich do domów własnych. Nadto, w pierwszych dniach po pożarze, gdy mnóstwo rodzin Greków i Ormian pozbawionych wszelkiego sposobu do życia błagało się pod gołym niebem, sam Sultan przychodził ich cieszyć, i rozdawał ogromne summy pieniężne, dając na każdą rodzinę od 20 do 100 piastrow, i pomieścić je w koszarach, kazawszy z nich ustąpić wojsku. — Na Archipelagu znowu się rozpoczynają rozbój morskie. Niedawno mały okręt udający się z podróżnymi do jednej z wysp tawernych, został napadnięty i zatopiony, całą zaś oadę jego wyrznięto — 19 Sierpnia znowu wybuchnęły pożary w kilku miejscach na Galata i ponad Bostorem, które jednak wkrótce uśmierzone. Schwytano przytém kilku podpalaczy żołnierzy tureckich, którzy wyznali, iż znajdują się ich około 20, i że zamýślali spalić całe miasto." (T. P.)

G R E C Y A.

Listy z *Napoli di Romania* i z *Poros* pisane donoszą o rozruchach, wynikłych nie dawno na niektórych wyspach Greckich, szerególnie zaś na *Hydrze*, której mieszkańcy powstałi wypowiadając posłuszeństwo terażniejszemu rządowi i jego prezydentowi. Powstanie to, które smutne zrodziło następstwa dla marynarki greckiej, zdaje się być wzniecone przez kilku niespokojnych mieszkańców wysp i Morei, zawistnych władzy hrabiego *Capodistrias* i upokorzonych utratą znaczenia, w którym zostawali, gdy porządna administracya, porządek publiczny i oszczędność w skarbie zastąpiły miejsce nieładu i marnotrawstwa, wśród których ludzie ci grali niegdyś krótko-trwającą, lecz korzystną dla swoich interesów rolę. Kilku cudzoziemców, gorliwych stronników buntu i zamieszania, a nadewszystko tego wszystkiego, cokolwiek może nabawić kłopotu gabinetu europejskiego, przyłożyło się także, jak powiadają, przez swe namowy i przykłady, do utworzenia w Grecyi opozycyi, zrazu niepewney i lekliwej, w ostatku zaś otwarcie nieprzyjaźney tymczasowemu rządowi, który trzy dwory, podpisujące traktat londyński, jednogłośnie postanowiły zachować w tym kraju do dalszego ostatecznego ukończenia negocyacyi, tyjących się jego niepodległości i jego granic. Nie zbywało na skargach lub pozorach malkontentów, od niejakiego czasu połączonym na *Hydrze*. Jużto uskarżali się na ustawę rządową przeciwko wolności druku, jużto na zaprowadzenie dokuczającej policyi, jużto na niezachowanie konstytucyi, którą Gra-

cya nadała sobie w *Trezenie* i w *Argos*, podług zdania tych ludzi, wszyscy Grecy powinni wziąć się do broni dla obalenia rządu *Nauplii*, bez względu na to, że krok takowy mógłby wszystko pograżyć w zamieszanie, i narazić kraj na klęskę, z wojny domowej pochodzące wówczas, gdy trzy mocarstwa z nową troskliwością rozpoczęły negocyacye, powierzone swoim pełnomocnikom, bawiącym w *Londynie*.

Wnocy dnia 14 lipca, banda marynarzy, wypłynąwszy z *Hydry* na uzbrojonych szalupach, opanowała statki wojenne, które stały rozbrojone w *Poros* i mały arsenał, urządzony na tej wyspie przez rząd grecki. Nazajutrz hrabia *Capodistrias* uwiadomił rezydentów trzech dworów o tem powstaniu Hydriotów, i prosił, ażeby komendanci stanowisk morskich raczyli pomódz do odebrania statków rządowych, które buntownicy śpiesznie uzbroili, oświadczając wyraźnie, że celem ich jest podburzyć wszystkie wyspy i ustanowić prawa, mające obowiązywać rząd ich i mieszkańców *Peloponezu*. Rezydenci, którzy od niejakiego czasu wiedzieli już o narzekaniach malkontentów i o ich istrygach, knowanych na *Hydrze*, którzy nawet podali swe rady i napomnienia znacznieszym kilku obywatelom tej wyspy, głośno naganiłi następne zamiary Hydriotów i oświadczyli hrabiemu *Capodistrias*, że rząd każdego z nich wyłącznie wielce się troszczy o zachowanie porządku i spokoyności w Grecyi i o utrzymanie stanu rzeczy, który jest tymczasowo ustanowiony. Dnia 23 kontr-admirał *Riccord* oraz Kapitanowie *Lyons* i *Lalande*, Komendanci stanowiska francuzkiego i angielskiego, połączyli się przed *Poros* i kilkakrotnie domagali się od buntowników, aby wrócili do swoich domów i oddali rządowi zabrane statki. *Miaulis*, ich naczelnik, odrzucił to żądanie, a w skutek tego kapitanowie *Lalande* i *Lyons* postanowili powrócić do *Nauplii*, dla naradzenia się znowu z rezydentami swoich dworów względem stanu rzeczy i dalszych środków, których się jąc wypada. Kontr-admirał *Riccord*, uważając, że najmnieysza zwłoka czasu może mieć naysmutniejsze skutki dla spokoyności kraju, że odjazd wszystkich statków sprzymierzeńców po nadaremne domaganiu się, ośmieliłby powstańców do rozpoczęcia rozbójów morskich, które nie dawno trapiły morza Lewanckie i handel europejski; wnosząc nakoniec, z brzmienia swych instrukcyi i świeżego oświadczenia rezydentów, że mocarstwa zupełnie zgadzały się na potrzebę ochronienia Grecyi od bezrządu i nieszczęść, pochodzących z wojny domowej, postanowił blokować *Poros* i powstańców, którzy się tam znajdowali, chociaż miał tylko pod swém rozporządzeniem fregatę, na której sam jechał, dwa brygi i jeden mały statek. Nazajutrz Hydriotowie chcieli przywrócić komunikacye z *Hydrą* i innemi wyspami. Sądziłi, że to uda się im tem łatwiej, iż port *Poros* ma dwa przeyscia, jedno z nich osłonięte jest małym lasem, którym oni zawładnęli. Przez to ostatecznie wyszcie, przed którym znajdował się dla obserwacyi jeden bryg ruski i lugr, probowali oni dnia 27 Lipca wyprowadzić jedną z korwet, którą zabrali, i tegoż dnia druga korweta, uzbrojona w *Hydrze* ukazała się przed *Poros* dla ułatwienia wyszcia tej, która się tam znajdowała. Zapamiętali buntownicy dali pierwsi ogień do rossyjskiego brygu i rozpoczęli bitwę, która nie długo była niepewną. Mniej, niż w godzinie, bryg *Telemak*, zostający pod dowództwem kapitana *Zamickiego* i lugr *Szerokoy* uciszyli ogień jednej z korwet, drugą zaś przymusili oddalić się. Fregata *Xiężna Łowicka* i bryg *Ulysses*, które blokowały *Poros* ze strony wielkiego przeyscia, zgoda nie wchodziły do tej potyczki; we trzy dni jednakże potem dnia 30 Lipca, admirał, widząc, że buntownicy, nie tylko, że nie okazują żalu, lecz owszembrobją przygotowania do nowych kroków nieprzyjacielskich, rozkazał brygom *Ulyssesowi* i *Achillesowi* przywieźć fortecę *Poros* do niemożności bronienia się i przymusić Hydriotów do opuszczenia dwóch korwet, które postawiły pod zastoną

dział tej fortecy. Rozkaz admirała wykonany był z odwagą, właściwą marynarzom rosyjskim, i huntuownicy przejeżdżając strachem, wskoszyli nasweszałupy i uciekli. Grecka fregata *Hellas*, stojąca także w *Poros* i do połowy uzbrojona, zgoda nie należała do działania, i admirał *Riccord* spodziewał się zachować ją dla rządu greckiego; lecz uciekający zapamiętali w swém szaleństwie, podłożyli śmi ogień na tym pięknym okręcie, w chwili, gdy już opuszczali *Poros*. W chwili odejścia listów, z których wyjęte są te szczegóły, wszystko kazało spodziewać się, że ten nieroztropny zamach Hydriotów, odparty natychmiast w pierwszym swym zarodku, nie będzie miał żadnego wpływu na spokojność innych stron Grecyi, i przeciwnie, że wierzyciele tego nieszczęśliwego kraju zostaną zupełnie pomieszeni tém przykładowym ukaraniem i jedynomyślnem surowem oświadczeniem rezydentów, akkredytowanych przez trzy dwory przy rządzie greckim. (J.d.S.P.)

ANGLIA.

Londyn d. 9 września.

Imiona lordów - namiestników, mianowanych do rozmaitych hrabstw Irlandzkich, (na mocy nowego bilu, który uchwała ustanowienie tego urzędu, na miejsce wprzód będących kommissy), są następujące: do hrabstwa *Antrim*, hrabia *O'Neil*; do hrabstwa *Armagh*, hrabia *Gosford*; do hrabstwa *Cavan*, margrabia *Vestmeath*; do hrabstwa *Cork*, hrabia *Shannon*; do hrabstwa *Donegal*, margrabia *Donegal*; do hrabstwa *Dublińskiego*, hrabia *Meath*; do hrabstwa *Fermanagh*, hrabia *Enniskillen*; do hrabstwa *Galway*, margrabia *Clanricarde*; do hrabstwa *Kerry*, hrabia *Kenmare*; do hrabstwa *Kildare*, Xiążę *Leinster*; do hrabstwa *Kilkenny*, margrabia *Ormonde*; do hrabstwa *Mayo*, margrabia *Sligo*; do hrabstwa *Meath*, hrabia *Darnley*; do *Queen's county* (hrabstwo królowej) wice-hrabia *Vesci*; do hrabstwa *Roscommon*, wice-hrabia *Lorton*.

— Mamy wiadomości z *Lizbony*, dochodzące do dnia 26 Sierpnia. 2gi półk piechoty liniowej, zbuntował się dnia 21, w zamiarze bronięcia praw *Donny Maryi*, lecz bunt został uśmierzony; mieszkancy zgoda do niego nie należeli. Dnia 24, *Don Miguel* wyznaczył sąd wojenny dla sądenia winowayców; nazajutrz udał się ze swym orszakiem do wojska, które, jak pisze gazeta dworska, przyjęły go z żywymi okrzykami. Wieczorem całe miasto było oświecone.

— Gazeta *Goniec*, daje następujący obraz siły zbrojonej *Don Miguela*: wojska liniowego 7030; ochotników i gwardyi miejskiej 4000; dwa półki milicji 1300; w ogóle 12 330. Z temi siłami, rząd przymuszony jest czuwać nad ludem *Lizbońskim*: wojska stoją pod gołym niebem w rozmaitych częściach miasta.

— *P. Jose Bonifacio Andrado e Silva*, którego Cesarz *Don Pedro*, mianował opiekunem swych dzieci, ogłosił protestacyą przeciwko izbie deputowanych, która mu wzbrania sprawować ten urząd.

— Donoszą z *Nowego Yorku*, pod dniem 4 Sierpnia: „Prezydent mianował *P. Ludwika Mac Lane*, sekretarzem skarbu; *P. Marcina van Buren*, ministrem do Anglii, a *P. Vail* sekretarzem poselstwa w *Londynie*, na miejsce *Wasingtona Irvinga*, który prosił o uwolnienie siebie od tego obowiązku.

— Według gazet z Antyllów Angielskich, dochodzących do dnia 30 Lipca, nieporozumienia zachodzące między generałami *Paez* i *Monagas*, zostały ukończone; wszystkie prowincje Kolumbii, mają się znów połączyć, a generał *Paez*, ma zostać prezydentem republiki, której terytorjum, zamykać się będzie w dawniejszych granicach. (J.d.S.P.)

Londyn dnia 16 Września.

Papier publiczne — Konsolidy 82½. — Rosyjskie 88½.

— Gazety nasze napełnione są szczegółami o:

brzędu koronacyi. Opisanie jay w gazecie *Goniec* znajduje się następnie: „Wraz po ukończeniu mowy, mianey przez biskupa *Londyńskiego*, arcybiskup *Kanterburyjski* przybliżył się do Króla, i stanawszy przed nim, w następne przemówił słowa: Najjaśniejszy Panie, chceszli wykonać przysięgę, którą wykonywali twoi poprzednicy? Król odpowiedział: chcę. Wtenczas arcybiskup następne czynił mu pytania, na które odpowiadał Król z książki, którą trzymał w swém ręku:

Arceybiskup. — Czy przyrzekasz uroczyście, i czy przysięgasz na to, że będziesz rządził ludem tego Królestwa Angielskiego, i posiadłości do niego należących, podług ustaw przyjętych w parlamencie, praw każdemu wyłącznie służących i zwyczajów tego rządu? — Król. — Uroczyście to przyrzekam.

Arceybiskup. — Będzieszli tak postępował, ile od ciebie będzie zależało, aby prawa i słusność przewodniczyły we wszystkich twoich sądach? — Król. — Będę tak postępował.

Arceybiskup. — Czy będziesz zachowywał, ile od ciebie będzie zależało, prawa Boskie, prawdziwe wyznawie Ewangelii i prawo protestanckie reformowane prawem ustanowione? Czy będziesz zachowywał i bronił bez naruszenia ustanowien Kościoła Angielskiego, jego nauki, jego obrządków, jego przepisów i jego rządu, jako prawem ustanowionych w królestwie Angielskiem i Irlandzkim, w zięctwie *Wallii*, mieście *Berwicku* nad *Tweedą*, i w prowincjach, które do nich przed połączeniem królestw należały? I czy zachowasz biskupom, duchowieństwu Angielskiemu, oraz Kościołom powierzonym ich staraniom, wszystkie prawa i przywileje, które na mocy ustaw służą lub powinny służyć wszystkim albo niektórym z pomiędzy nich? — Król. — Przyrzekam dopełnić to wszystko.

Wtenczas Król powstał z tronu, przybliżył się z odkrytą głową do ołtarza, przykląkł na węgłowi, i położywszy rękę na Świętej Ewangelii wyrzekł: Wszystko to co przyrzekłem, dotrzymam, i dopełnię za bożą pomocą. Potem Król pocałował książkę i podpisał przysięgę. Lord szambelan domu, podał Królowi pióro i atrament w srebrnym kałamarzu, potem Król włożył na głowę aksamitny swój karmazynowy kapelusz i powrócił na tron. Chor zaintonował psalm: *Come holy ghost, our souls inspire* (Przyjdź Duchu święty, i natchnij serca nasze). Król oddał berło i krzyż Xięciu *Norfolk*, aby trzymał je w prawym ręku, a berło z gołębicą Xięciu *Richmond*, aby trzymał je w lewym ręku, podczas składania hołdu.

Arceybiskup przykląkł przed Królem, co idąc za jego przykładem uczynili i inni biskupi, a wtenczas arceybiskup za siebie i za innych lordów duchownych złożył hołd królowi, w te mówiąc słowa: „Ja *Wilhelm* Arceybiskup *Kanterburyjski* będę wierny i szczery, Tobie, Najjaśniejszy Panie, i twoim Następcom Królom Angielskim, oraz spełniać będę służbę ziemską, którą mam powierzoną od ciebie prawom kościoła. Tak niech mnie Bóg dopomoże.” Słowa te powtórzyli inni biskupi, którzy przyklękawszy złożyli hołd takimże sposobem. Arceybiskup powstał i ucałował lewą stronę twarzy Królewskiej, inni Biskupi także to uczynili i odeszli.

Gdy lordowie duchowni złożyli hołd, Xiążę *Cumberland* wszedł na stopnie tronu i przyklękawszy przed Królem mówił za siebie i za innych xiążąt krwi królewskiej słowa, inni zaś zdjawszy swe korony i przyklękawszy koło niego mówili za nim (*mutatis mutandis*): „Ja, *Ernest August*, Xiążę *Kumberland*, zostaję twoim lennikiem i dochowam ci wierność do śmierci, tak mi Bóg dopomóż.” Potem xiążę *Kumberland* dotknął się korony będącej na głowie Króla i pocałował go w lewą stronę twarzy. Toż uczynili inni xiążęta i odeszli. Xiążęta i inni parowie odbyli także tę ceremonię tym sposobem: najstarszy wiekiem każdego stopnia wymawiał słowa formuły, inni tegoż stopnia powtarzali za nim, i każdy z parów tegoż stopnia, dotykając się po kolei korony Królewskiej, całowali go w lewą stronę twarzy i od-

chodzili. Wielu parów w chwili, gdy przystępowali do oddania hołdu Królowi, przyjęci byli z żywymi oklaskami; między innymi Xiążę Wellington, lord Plunkett i lord Lindhurst, szczególnie pierwszy uprzejmie przez widzów był powitany. Lecz gdy lord Kanclerz przybliżył się dla oddania hołdu na ostatku, sklepienia opactwa Westminsterskiego rozległy się głośnie oklaski.

— Uwiadomiono urzędownie, że Xiężniczka Wiktorya nie znajdowała się na obrzędzie koronacji, jedynie z przyczyny słabości zdrowia. (J.d.S.P.)

FRANCYA.

Paryż dnia 11 września.

Czytamy w *Monitorze*: „Urządowe raporty z dnia 12 Sierpnia donoszą, że w Algierze panuje zupełna spokojność. Produkta w dostatecznej ilości przywożone są na targi do miasta, napływ też Arabów i Kabylów, jest znaczny. Nowy Aga Arabski, otrzymał przysięgę posłuszeństwa od wszystkich okolicznych pokoleń, oprócz jednego, które jednakże nie ośmiela się czynić poruszenia, i które łatwo będzie zmusić do poddania się. — Dnia 11 Sierpnia było w Herba Dzendell, miejscu leżącym o dzień drogi za Melina, w lewo od drogi idącej z Oran, wielki zjazd pokoleń ze strony zachodniej, dla naradzenia się o sposobie postępowania, jakiego nadal trzymać się im należy, względem Francuzów. Niewiedomo jeszcze w Algierze, o skutku tych narad; lecz to pewna jest, że marabou (kapitan) i emir w Melina, użyją swego wpływu na naszą korzyść w tém zgromadzeniu; należy się przeto spodziewać, że postanowienia spokojnie będą zakończone. W jakimkolwiek bądź zdarzeniu, przygotowane się do dzielnego przyjęcia tych pokoleń, jeśliby pomyśliły o krokach nieprzyjacielskich. — Mieszkańcy Mustaganimu, jednego z celniejszych miast beyliku Oran, ostrzegli generała Berthezene, że bey, rodem maur i muzułmanin, dzielnie mógłby się przyłożyć do uspokojenia tej prowincyi, generał przeto wysłał nowego beja Titteri, Sidi Mustafę Ben-Hadżi Omar, który tylko co powrócił z Medeah. Mustafie towarzyszy generał Faudas, który dowodził w Oran, do czasu przybycia generała Boyera. Maur ten, należący do znakomitej rodziny, jest zupełnie przychylny naszym interesom. Znany on jest w beyliku i połączony związkami przyjaźni z wielu możnymi szawkami; mówi dobrze po włosku, i zapewne, że będzie bardzo użyteczny generałowi Faudas, pomagając mu w samym początku wejść w stosunki z celniejszymi mieszkańcami kraju.

— Podług wiadomości z *Napoli di Romania*, pod dniem 14 Sierpnia, hrabia Viario Capodistrias, złożył urząd ministra wojny, a P. Gianatas, urząd ministra sprawiedliwości. Prezydent, jak powiadają, oznajmił, iż zgromadzenie narodowe zwołane zostanie w miesiącu październiku. Stychać, iż podał on do rezydentów trzech mocarstw notę, w której uprasza, aby w tym czasie interesa Greckie zostały zupełnie rostrzygnięte. Trzej konsulowie Austriacy przybyli do *Napoli*, Syra i Patras; spodziewają się także jednego rezydenta przy Rządzie Greckim. (J.d.S.P.)

PRUSSY.

Berlin d. 21 września.

Hrabia Beaulieu poseł belgijski przybył dnia 4 do *Berlina*, lecz nie był przyjęty przez Króla, ponieważ Prussy nie uznały jeszcze Belgium. (J.d.S.P.)

SZWAJCARYA.

Lucerna dnia 6 września.

Podczas posiedzenia seymu dnia 2, przywiozł kuryer z *Liestal* list od zwierzchności powstańców, która uwiadamia, iż została ustanowiona. Uchwalono odesłać ten list z uwagą, że seym nie może porozumiewać się z buntownikami. Kanton Walezyjski chce natychmiast wysłać kilka batalionów, inne zaś kantony czekać będą skutku ostatniego postanowienia. Dnia 5, postanowiono zebrać

woyska w naczelnych miastach Kantonów dla trzymania ich w pogotowiu do wyścia. (J.d.S.P.)

SPRAWY NIDERLANDZKIE.

Bruxella dnia 13 Września.

Na jednem z przyszłych posiedzeń izby deputowanych, minister wojny przedstawi kilka projektów do prawa; jeden z nich będzie miał na celu powołanie do broni milicyi z 1826 roku; drugi dozwalać będzie rządowi przyzywać do woyska cudzoziemców, i nada władzę ministrowi odalania ze służby niezdatnych oficerów.

— Donoszą z *Gandawy* pod dniem 8 t. m.: „Właściciele *Clara-Polder*, zebrali się wczora i postanowili przystąpić natychmiast do naprawy przerwanej grobli; mianowaną została w tym celu komisyja, dla wyjednania pozwolenia od komendanta woysk holenderskich, który zezwolił na to pod warunkiem, iż do tej roboty użyci będą zeolandcy robotnicy.

— *Gazeta Antwerpska* zawiera co następuje: „Rzeka nasza przedstawia smutny obraz. Wielkie masy ziemi oderwane z grobel, rozproszone są wszędzie i lekać się potrzeba o słuzy naczelnego miasta Flandryi. Wylane z brzegów wody szereg swe spustoszenia; po grobli Gandawskiej nie można odbywać drogi, z przyczyny wielkiego jej uszkodzenia. Groble *Lille*, są także przerwane na 1000 metrów. Straty będą ogromne i nie można ocenić kosztów naprawy. Generał *Belliard* i sir *R. Adair*, przybyli do *Antwerpii*, i wystali kuryera do *Hagi*.

— *Dnia 16* —

Xiążę *Orleański* i marszałek *Gérard*, przybyli dnia 11 do *Bruxelli*, i byli z Królem na teatrze. Dnia 13, Xiążę i Marszałek wyjechali z *Bruxelli*. Korpus Francuzki, stojący nie daleko *Casteau*, gotuje się do pochodu.

— Generał *Goblet* i P. *Notomb*, posłani zostali do *Londynu*, dla znajdowania się przy P. *van de Weyer*, w dalszych negocyacyach.

— Na posiedzeniu izby deputowanych dnia 14, minister wojny przedstawił trzy projekta do prawa. Pierwszy nadaje Królowi władzę uwalniania ze służby w niektórych przypadkach oficerów, nie naczynając im pensyi, ani żołdu. Drugi wywala milicyą z 1826 roku pod chorągwie. Trzeci pozwala Królowi przyjęcia do służby krajowej tylu oficerów, ilu będzie wymagać potrzeba lub pożytek dla dobra kraju. Minister skarbu przedstawił potem projekt do prawa, względem zaciągania pożyczki 10 milionów zł. hol. dla ministerium wojny, na zaspokojenie wydatków trzeciego kwartału, i na potrzeby czwartego kwartału 1851 roku. (J.d.S.P.)

TURCYA.

Skutari dnia 21 sierpnia.

Wielki wezyr w pochodzie swym do Bośni, spotkał niedaleko *Koskova* liczny korpus Bośniaków, którzy po kilkogodzinnej potyczce, zmusili go cofnąć się do *Pesrenti*. *Izzet Mehmed* Basza z 15,000 pozostał w *Alessio*, w celu zmuszenia *Mustafy* Baszy do zupełnego poddania się. Dnia 6 sierpnia, *Izzet Mehmed* Basza wystąpił do *Skutari* trzy bataliony regularnego woyska, które ledwo potrafiły zająć południową część miasta; wkrótce potem, wszedł on do niego z całym swym korpusem bez najmniejszego oporu. Polegając na spokojnych umysłach mieszkańców, kazał rozłożyć się woysku we wszystkich częściach miasta; tymczasem dnia 18 sierpnia, żołnierze Albańscy, wspólnie z mieszkańcami, rozjadrzeni gwałtownie i postępkami woysk *Sultana* i podburzeni przez stronników *Mustafy* Baszy, napadli na rozłożone woysko, i straszna w niem rzeź sprawili. Część korpusu chciała zebrać się na rynku, i utorować sobie drogę, lecz pobita została przez baterie cyta-delli, w rynku zajął się ogień, którym wszystkie domy zostały pochłonięte. Powiadają, że ani jeden nie uszedł człowiek; ci którzy uchronili się od ognia i miecza, zostali wzięci w niewolę. (J.d.S.P.)

DODATEK